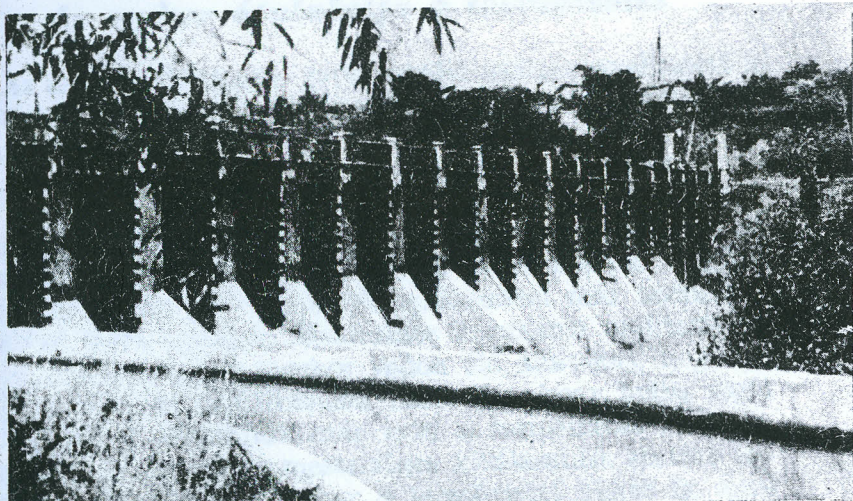

228879

SZABAD FÖLD

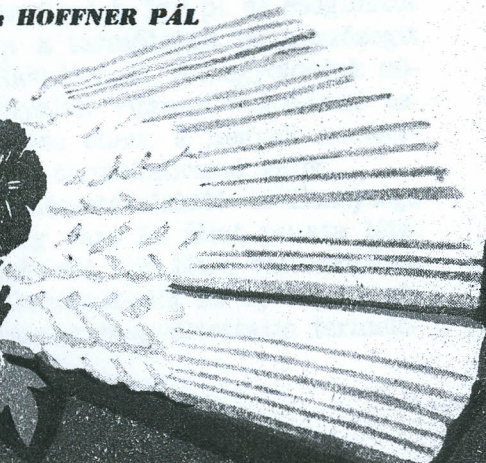
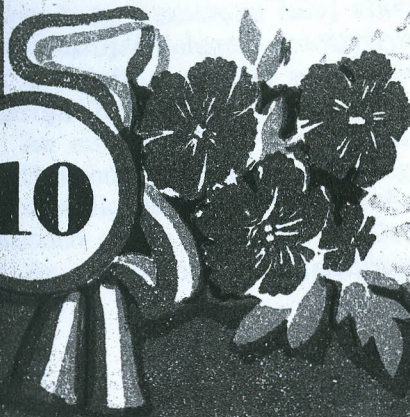
téli esték füzetei

**A szocialista ember
átalakítja a természetet**

Írta: HOFFNER PÁL

10

Az ember átalakítja a természetet

Az ember sokszázezer évvel ezelőtt azáltal emelkedett ki az állatok világából, hogy magakészítette szerszámaival formálni kezdte környezetét.

Az ásások során több helyen találtak cölöpépítményeket, melyek az emberiség őskorából származnak, s amelyek az első, ember által épített lakásnak nevezhetők. Az állattenyésztés és földművelés kezdetei a távoli múltba nyúlnak vissza. Az embernek ezek az ősfoglalkozásai már természet-átalakító tevékenységek. Évszázados munkával szoktatta az ember házatájához az egykor vadon élő állatokat, hogy tejjüket és húsvukat táplálkozásra használja, hogy igába fogja őket. Ezek az állatfajták már nem a természetes kiválasztódás, hanem az ember mesterséges kiválasztása szerint fejlődtek. Átalakította az ember a természetet akkor is, amikor az egyes növények magvait kezdetleges munkaeszközeivel: botkapájával, faekéjével termelni kezdte lakóhelye körül. Az évezredek során sok növényfajtát nemesített, sok új változatot hozott létre az ember természetátalakító tevékenysége.

Az állat is átalakítja a természetet. Így pl. az esőgilisza porhanyóbbá teszi, átalakítja a termőtalajt és hozzásegít ahhoz, hogy humuszos talaj alakuljon ki. A hegyoldalak növénytakaróját lelegető kecskenyájak viszont védtelenné teszik a talajt a szél és eső hatása ellen: a hegyek növénytakarója kipusztul, a termőtalaj terméketlenné válik.

Az ember és az állat természetátalakító tevékenysége között azonban döntő különbség van. Az állat pusztá létével, táplálkozásával, testi mivoltával hoz létre változásokat, miközben maga is változik, alkalmazkodik az új környezethez. Az ember viszont a természetet megváltoztatja termelő-

eszközeivel, miközben testi felépítése, szervezete nem változik.

Az állat mindig csak ösztönszerűen, öntudatlanul végzi a nemzedékeken át belérögződött műveleteket, míg az ember tudatosan, tervszerűen dolgozik. Megfigyelték, hogy a méh akkor is tovább gyűjti a mézet és fáradhatatlanul rakja be a sejtekbe, ha ezeknek alsó részét kifúrjuk és a mézet elcsorgatjuk. Teljesen kárbavész tehát a méh egész tevékenysége, de mégis tovább végzi munkáját öröklött ösztönénél fogva. Marx Károly úgy fejezi ki ezt A tőke című művében, hogy a legrosszabb építőmester is tökéletesebb munkát végez, mint a legügyesebb méh. Az építőmester, ha még oly kezdetlegesen tákolja is össze a házat, előbb *megtervezi* azt, amit csinál, a méh viszont képtelen a tervezésre és legművészebb sejtjeit is öntudatlanul, ösztöneinek engedelmeskedve építi fel.

Az ember a termelőeszközök fejlődése, a társadalmi formák váltakozása során egyre jobban fel tudja használni a természet erőit és átalakítja a természetet. Ha azonban közelebbről vizsgáljuk meg a rabszolgatársadalom, a hűbéri-ség és a tőkés rendszer által alkotott természetátalakító műveket, valamennyinél találunk egy közös jellemvonást. A letűnt társadalmi formák természetátalakításai mindig csak egy kis embercsoportnak, a kizsákmányoló osztálynak érdekeit szolgálták.

A kapitalizmus természetátalakító tevékenysége a tőkés-mohó profitvágyát tükrözi, nem az a célja, hogy a természet kincsei a dolgozók életét szebbé és jobbá tegyék, hanem csupán az, hogy a kizsákmányolók szűk rétege minél nagyobb hasznot zsebelhessen be, minél rövidebb idő alatt. Az Egyesült Államok tőkésai például kíméletlen mohósággal vetették rá magukat Amerika hatalmas őserdőire. Kiirtották az erdőket, megfosztották növényeitől a talajt és rövid idő alatt mérhetetlen hasznot vágtak zsebre. Az erdőpusztító tevékenység következtében azután megindult a föld az amerikai farmer lába alatt. A talaj pusztulása, a futóhomok évente tízezerrel teszi tönkre az amerikai kistermelőket.

Ha a kapitalista társadalom csatornaépítkezéseit, a Szezei- és a Panama-csatorna keletkezését megvizsgáljuk, kiderül, hogy a csatornaépítések oka az volt, hogy a tengeri szállítási út megrövidítése, valamint a csatorna használatáért szedett magas díj hatalmas profitot biztosított a csatornát uraló tőkés csoportoknak. A Szezei-csatorna emellett az angol gyarmatosítók hatalmának fenntartását is szolgálja. Az angol hadihajók a csatornán keresztül rövid úton juthatnak közelkeleti gyarmataikhoz és Indiához, hogy fékentartsák a kizsákmányolt népet.

A közelkeleti dolgozók azonban lerázzák magukról az imperialista igát. Irán és Egyiptom függetlenségi mozgalmai azt bizonyítják, hogy az imperializmus napjai ezen a területen is meg vannak számlálva!

A tőkés uralom azért alakítja át a természetet, hogy népeket igázzon le és zsákmányoljon ki.

A szocialista társadalom azért végzi a természetátalakítás gigászi munkáját, hogy termőföldre változtassa a sivatagot és új életet teremtsen a föld legkietlenebb vidékein is!

Engels Frigyes mondta meg először, hogy az ember természetátalakító tevékenysége csak akkor válhat igazán tervszerűvé és átfogóvá, csak akkor szolgálhatja a dolgozó tömegek érdekeit, ha a termelőeszközök már nem a kizsákmányoló osztály, hanem az egész nép birtokában lesznek. Csak ebben az új társadalmi formában, a szocializmusban válik az ember igazán emberré!

A Szovjetunió volt az első állam a világon, ahol a termelőeszközöket a dolgozó nép vette birtokába és megszüntette az embernek ember által való kizsákmányolását. A Lenin és Sztálin által vezetett szovjet nép valóráváltotta Engels tételét és bebizonyította, hogy *csak a szocializmusban lehetséges* a természet igazi, a milliók érdekeit szolgáló átalakítása. A szocialista tudomány minden ága soha nem látott fejlődésnek indult és a tervgazdálkodás segítségével olyan nagyszabású természetátalakító műveket alkotott, amelyek meggyorsították a szocializmus felépítését és lehetővé teszik a kommunizmusba való áttérést.

Szocialista természetátalakítás

Már a cári Oroszországban élt néhány kiváló forradalmár tudós, akik messze megelőzve korukat, az orosz nép sorsának megjavításán fáradoztak. A rideg éghajlat következtében Oroszországnak hatalmas terméketlen területei voltak, de a délebbre fekvő füves síkságok, a sztyeppék sem adtak elegendő kenyeret a dolgozó népnek. Az aszály és az árvíz gyakran visszatérő éhínségekkel pusztította az orosz parasztságot. A cári uralom nem törődött a nép sorsával, természeti csapásként könyvelte el az éhínséget, amin úgysem lehet változtatni.

A polgári tudománnyal karöltve az egyház, a vallás is azt hirdeti, hogy a természet „csapásai” ellen nem lehet védekezni. A papok azt prédikálják, hogy a természet jelenségeit valamiféle isten irányítja, a természet csapásai, az aszály, az árvíz, az elsivatagosodás stb. pedig az „isten büntetése” az emberek „gonoszságáért!” Azt prédikálják, hogy az ember törődjön bele elnyomott, kizsákmányolt helyzetébe és ne próbáljon változtatni sorsán.

A haladó tudósok évszázadok óta harcolnak az egyház reakciós, az elnyomó osztályokat támogató tanításai ellen, bátran hirdetik az igazságot: *az emberi munka meg tudja változtatni a természetet, el tudja háritani az isten csapásának hirdetett természeti katasztrófákat és földünket a „siralom-völgyéből” az emberek gazdag, békés és boldog lakhelyévé tudja változtatni.*

Ez azonban csak akkor válik lehetővé, ha a dolgozók le rázzák magukról a kizsákmányoló osztályok igáját.

Tyimirjazev, Micsurin és Viljamsz még a cári rendszerben kezdték tudományos munkájukat. Eleinte egymástól függetlenül, ugyanazt a célt tűzték maguk elé: *megakadályozni a természet pusztító jelenségeinek kifejlődését, megváltoztatni a termőföld és a növényzet pangását, megszüntetni az orosz nép szenvedéseit. Tyimirjazevnek az volt a jelszava: a tudomány hivatott arra, hogy a földműves munkáját termékenyebbé tegye. Ő alapítja meg Oroszországban a tudományos földművelést. Növényélettani kutatásai gyorsan*

világhírűvé váltak, de egy pillanatra sem tévesztette szem elől a nagy célt: *ott, ahol eddig egy kalász nőtt, két kalász nőjön.* Azt tanítja, hogy a növények jellegzetességei és tulajdonságai a környezet hatására alakulnak ki és ezt az elvet átülteti a gyakorlatba. Művének igazi jelentőségét csak a bolsevikok ismerik fel, akikhez szívvel-lélekkel csatlakoznak.

Hasonló az élettörténete a növények nagy átalakítójának, *Micsurinnak*. Ő is a cári uralom idején kezdi meg eredményes kísérleteit olyan új növényfajták megteremtésére, amelyek a rideg orosz éghajlat mellett is bőséges termést adnak. Nagy életművét már az Októberi Forradalom után tétőzi be, amikor Lenin és Sztálin minden támogatást megad a cári Oroszország hivatalos köreitől üldözött nagy tudósnek. Neki köszönhető, hogy ma már a Szovjetunió legészakibb vidékein is eredményes mezőgazdasági munka folyik. Ő teremtette meg azt a sokszáz új növényt, amely mind a szocialista termelést gazdagítja. Micsurin és kiváló tanítványa, *Liszenko*, a növény- és állatvilág valamennyi területén bebizonyították, hogy a természet átalakítható!

A Micsurin által megalapított új tudomány ma már egyre több területen segíti a szocialista mezőgazdaságot annak a bőségnek megteremtésében, amely elengedhetetlen feltétele a kommunista elosztásra való áttérésnek. Ki ne halott volna az ágasbúzaról, a mérsékelt, sőt a hideg égöv alatt is sokszoros termést adó gyümölcsfákról, vagy a nagyszerűen tejelő tehenekről? A szocializmust építő országok textiliparát a micsurini tudomány által létrehozott új juhajták látják el kitűnő gyapjúval, vegyi iparuknak pedig az új guminövény, a gumipitypang szolgáltatja ezt a fontos ipari nyersanyagot!

Viljamsz tárta fel azokat a fontos összefüggéseket, amelyek a termőtalaj, a növényvilág és az éghajlat között fennállnak. Ő dolgozta ki a fűves-vetésforgó rendszert, amelynek olyan sokat köszönhet a szovhozok és kolhozok rohamosan fejlődő termelése. Viljamsz útmutatásai alapján indult meg a Szovjetunió egyre nagyobb területein a fásítás és erdősítés. A nagy sztálini természetátalakító terv Viljamsz elgon-

dolásait valósítja meg a ma már világszerte ismert mezővédő erdősávok és a folyómenti erdő-övezetek megteremtésével.

Ott, ahol még néhány évvel ezelőtt a sztyeppe füves pusztaságai és a sivatagok kietlen homokbuckái terültek el, most frissen zöldelő fasorok védelme alatt új termőterületek ontják termésüket a szocializmust és kommunizmust építő ember számára.

A szocialista mezőgazdaság nagyszerű fejlődése az egész gazdasági élet újjáteremtése nélkül nem valósulhatott volna meg. A szocialista iparosítás tervét Lenin dolgozta ki, ő állította a nagy átalakulás középpontjába a villamosenergia-termelés fejlesztését. Lenin híressé vált szavai szerint: *Kommunizmus = szovjethatalom + villamosítás*. A GOELRO-terv (Oroszország villamosítási terve) kidolgozásával hosszú időre megszabja a szocialista iparosítás útját.

Lenin halála után harcostársa és művének nagy folytatója, Sztálin alkotja meg a szocialista népgazdaság ötéves terveiben a világ legfejlettebb mezőgazdaságát, az új szocialista ipart és bányászatot.

Megépítik a Szovjetunióban a világ egyik legnagyobb vízerőművét a Dnyeperen. A Kaukázus hegyi patakjainak vízenergiája révén nyert villamos árammal ellátja a Fekete-tengertől a Káspi-tengerig terjedő hegyvidéket. A távoli orosz pusztákon, ahol évszázadokon keresztül csak a szentképek pislogó mécsese világított, most mindenütt kigyulladnak „Iljics lámpácskái”, ahogyan a hálás szovjet nép nagy vezéré-ről, Vlagyimir Iljics Leninről, a villanykörtéket elnevezte. Ezek a lámpák vittek világosságot, új szocialista kultúrát a Szovjetunió valamennyi népének falvaiba és városaiba.

A harmadik ötéves terv békés alkotó munkáját félbeszakította a hitleri fasizmus aljas orvtámadása. Abban, hogy a szovjet hadsereg megsemmisítette azt a hatalmas hadigépezetet, amely sorra hódította meg Nyugat- és Közép-Európa országait, döntő szerepe volt a Sztálin által megteremtett szocialista iparnak. A szovjet emberek hősi küzdelmének alapját azok a nagyszerű fegyverek adták meg, amelyekkel a szocialista ország minden üzeme ellátta a frontot. A szovhozok és kolhozok traktorai és kombájnjai biztosított

ták a hátország és az arcvonal élelmezését. Az új szovjet ember a Nagy Honvédő Háborúban megmutatta az egész világnak, mire képes az a nép, amely a saját országát védelmezi!

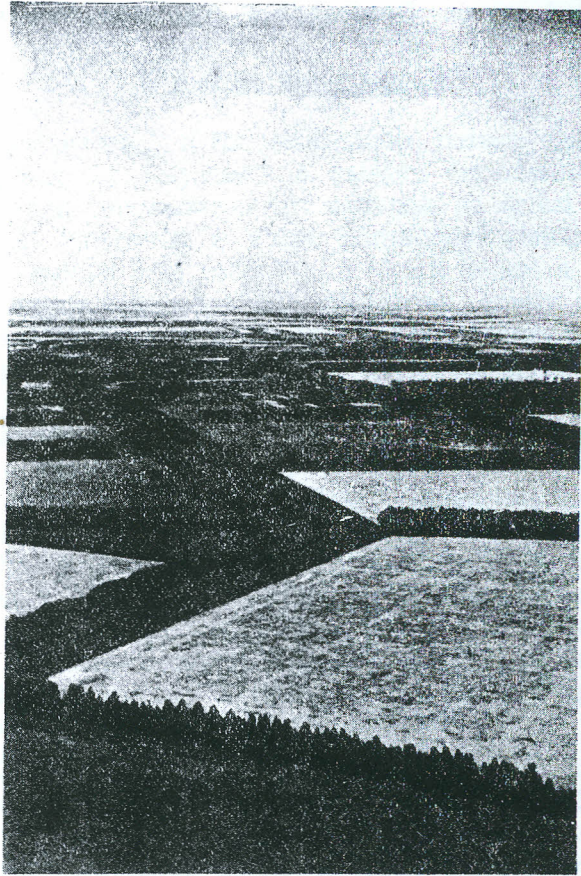
A fasizmus megsemmisítése után bámulatosan gyorsan épültek újjá a hitleri hordák által feldúlt fontos iparvidékek. A fasiszták romboló dühe által tönkretett nagy Dnyeprogesz erőmű ma már újra ellátja árammal Ukrajna iparát és mezőgazdaságát.

A Szovjetunió népe a háború utáni ötéves tervekkel Sztálin útmutatása alapján most olyan nagyszabású építőmunkába kezdett, amelyhez foghatót a világtörténelem nem ismer. A sztálini természetátalakítás sokoldalú terv, amely a termelékenység soha nem látott fokozását tűzte ki célul a gazdasági élet minden területén: a mezőgazdaságban, az iparban és a bányászatban egyaránt. Ezzel teremti meg az életszínvonal emelésének és az árúbőségnek azt a fokát, amely nélkülözhetetlen a kommunizmus megteremtéséhez.

A sztálini természetátalakítás négy nagy feladat megoldását tűzte ki célul:

1. Erdősítés és öntözés

E feladat megvalósításával a Szovjetunió hatalmas területein megváltozik az éghajlat, teljesen átalakul a mezőgazdaság. Évszázadok óta terméketlen vagy csak nagyon kevés termést nyújtó vidékeken az erdő-övezetek fokozatosan megszüntetik a szárazságot, kiküszöbölik a szélkozta károkat és az erdő altalajának dús nedveit eljuttatják a szántóföldekre. Az öntözőcsatornák azokat a növényeket is bőven ellátják vízzel, amelyek igen sok nedvességet párologtatnak el. A termőtalajnak és a növényzetnek ez a kettős újjáéledése a szó szoros értelmében megváltoztatja olyan tájaknak a jellegét, mint például a Káspi-tenger északi partvidéke, vagy a Karakum-sivatag. Az erdősítés és az öntözés hatalmas területen teszi lehetővé a mezőgazdaság újjáteremtését. Termőfölddé, dús legelővé és virágoskertté változtatja a sztyeppéket és sivatagokat.

1. kép. Erdősávok Voronyezs vidékén

2. *Folyamok szabályozása, duzzasztógátak és víztárolók, úgynevezett vízlépcsők létrehozása.*

A sztálini természetátalakítás ezzel megszünteti az árvízveszélyt. Egyes nagy síksági folyók, mint például a Volga is, a nyári hónapokban olyan kevés vizet hordtak medrükben, hogy környékük teljesen elaszályosodott, a tavaszi hóolvadás és az őszi esők idején pedig annyira megduzzadtak, hogy rosszul védett partjaikat elöntötték és árvizet okoztak. A vízlépcsők lecsökkentik szabályozzák a folyó sebességét,

a zsilipművek gondoskodnak az egyenletes vízellátásról és a tároló medencék a vízbőség idején elraktározzák a víztömegeket a szárazság hónapjaira. Ezek a víztárolók a kiindulópontjai az öntöző-rendszerek főcsatornáinak.

3. Új víziutak létesítése

A vízlépcsők kimélyítik és kiszélesítik a folyók medrét, tehát a folyók új szakaszokon válnak hajózhatóvá, alsó folyásuk pedig mélyjáratú tengeri hajók számára is hozzáférhető lesz. Az így megnyitott hajózó utakat a sztálini természetátalakítás összekötő-csatornákkal egységes víziútrendszerbe foglalja össze. Víziutak kötik össze a Szovjetunió valamennyi európai tengerét. Moszkva öt tenger kikötője lesz. Kitűnő hajóút létesül az európai terület nagy városai között, a távoli mezőgazdasági és ipari vidékek termékeit az olcsó víziúton lehet szállítani.

4. *A völgyzáró gátak által összegyűjtött hatalmas víztömegek energiájának átalakítása villamos energiává, az egy helyre összpontosított esés kihasználásával.*

A Volgán, a Donon, a Dnyeperen, az Amudarján, az Obon és a Jenyiszejen óriási vízerőművek épülnek. Ezek között több olyan is lesz, amelyhez fogható eddig még sehol a világon nem hoztak létre. A most épülő kujbisevi és sztálingrádi erőművek több villamos energiát termelnek majd, mint a vízerőben leggazdagabb európai államok villamosművei együttvéve. Messze felülműlják ezek az energia-telepek az amerikaiak oly büszkén emlegetett nagy vízerőműveit. Innen szállítják majd nagyfeszültségű távvezetéseken a villamos áramot a szovhozokba és kolhozokba és az egyre hatalmasabban fejlődő ipartelepekre. Ezek az energiaforrások teszik lehetővé a fizikai munka mind nagyobbmértetű gépesítését és a közlekedés jelentős megjavítását. Az energiatermelés fokozásával lehetővé válik új természeti kincsek feltárása is: új bányák, olaj- és gázkutak jelzik majd a szocialista iparosítás újabb állomásait.

E hatalmas feladat egységes egésznek képez, melynek tengelyében a vízerőművek építése áll.

A kommunizmus építésének nagy művei

1. A nagy Volga-terv

A Volga nemcsak a Szovjetunióknak, hanem egész Európának legnagyobb folyama. A sztálini természetátalakító tervekben igen nagy szerep jut azoknak az óriási energiaforrásoknak, amelyeket a Volga hőmpölygő víztömegei jelentenek a szovjet nép számára. A Volga képezi a gerincét annak a messze elágazó víziút-hálózatnak, amely a Fehér-tenger kikötőjétől, a távol északon fekvő Arhangelszktól a Káspi-tenger északi partján fekvő Asztrahánig vezet. Ez a hatalmas csatornarendszer a Szovjetunió északi folyóit és nagy tavait köti össze a Volgával. Most épül a hálózat utolsó szakasza, a Sztálingrád—kalacsi Volga—Don-csatorna. Ezen keresztül az Azóvi-tenger és a Fekete-tenger is bekapcsolódik a rendszerbe. A Szovjetunió legnagyobb európai városait: Leningrádot, Sztálingrádot, Gorkijt és Rosztovot, az északi fenyeveseket a moszkvai szénmedencével, a kaukázusi olajtelepeket a krivoj-rogi vasérctelepekkel és a délukrajnai fekete föld kolhozaival víziút köti össze. A nagy Volga-terv nemcsak hajútakat hoz létre, hanem óriási új energiaforrásokat is feltár a szocialista építés számára.

Már 1937-ben elkészült az ivankovoi vízerőmű, amelynek víztárolója a Moszkva-csatorna kiindulópontja. A Honvédó Háború alatt helyezték üzembe a Volga energia-rendszerének két újabb csomópontját, az *uglicsi* és a *scserbakovi* vízerőműveket. Scserbakovnál völgyzáró gát épült, amely létrehozta a Ribinszki tónak nevezett víztárolómedencét: Moszkvát ennek vízenergiája látta el árammal a fasiszta rablótámadás nehéz hónapjaiban.

A kommunizmus építésének két nagy energiaforrása a Volgán épülő két óriási vízerőmű: a *kujbisevi* és a *sztálingrádi*. A Volga víztömegeit sok kilométer hosszú völgyzárógátak duzzasztják itt fel. A kujbisevi víztárolómedence csaknem kétszer olyan széles, mint a Balaton és olyan hosszú, mint a Dunának Bajától Bécsig terjedő szakasza. Ennek a mesterséges tónak a vízfelülete nyolcszor akkora lesz, mint

a Balatoné. A két nagy, most épülő volgai víztároló látja el öntözővízzel azt a két hatalmas csatorna-rendszert, amely a Volga alsó folyásának és a Káspi-tenger északi partvidékének aszályterületeit változtatja termőföldre és dús legelővé. A természetátalakító műnek ez a része 14 millió hektárnyi terület öntözését teszi lehetővé, ami másfélszer akkora, mint hazánk egész területe és több mint kétszerese Magyarország vetésterületének. Ezek a területek évszázadok óta száraz, füves síkságok voltak, amelyeken szabadon garázdálkodott a Szibéria felől betörő szélvihar. Most erdősávok és öntözőcsatornák tökéletesen átalakítják ennek a területnek egész gazdasági életét.

A Volgán épülő két vízmű nemcsak nedvességgel, hanem villamos energiával is ellátja az újjászülető tájakat. Gépesített mezőgazdaság, új ipartelepek, önműködő bányaberendezések lesznek a fogyasztói a Kujbisevnél és Sztálingrádnál épülő hatalmas villamos erőműveknek. Csak ez a két vízerőmű egymaga háromszorannyi villamos áramot termel majd egy év alatt, mint amennyi Magyarország valamennyi működő és most épülő villamosművének évi termelése lesz az ötéves terv végén!

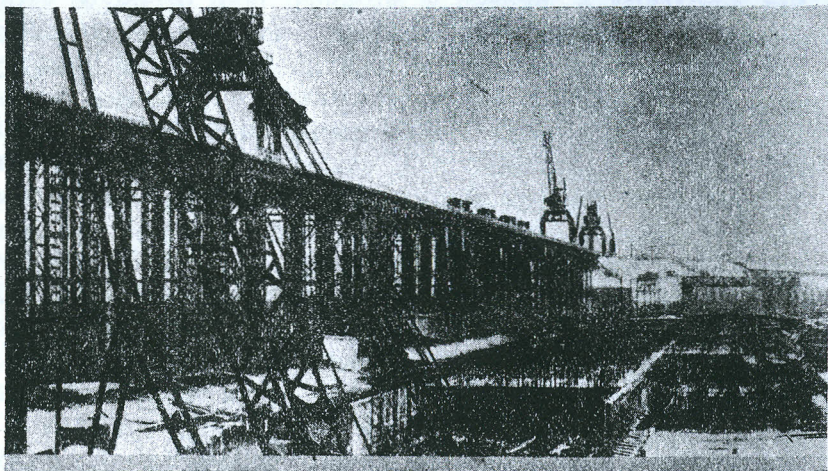
Soha nem látott gépóriások: földszivattyúk, lépegető kotrógépek, emelődarúk, szállítószalagok, a teherautók és vasúti vagonok ezrei építik a sztálini természetátalakításnak egy újabb nagyszerű, alkotását is. Sztálingrádot Kalacs-csal 100 kilométer hosszú csatorna köti össze. Ez a csatorna létrehozza az összeköttetést a Volga és a Don között. Nevezetes vidék ez, ahol most a szocialista alkotómunka új tengereket, új városokat és energiátelepeket teremt. Itt semmisítette meg Sztálin hadvezéri lángelméje és a szovjet nép legyőzhetetlen ereje 1943 januárjában a hitleri ármádia legnagyobb hadseregét! Cimpljanszknál már épül az a völgyzárógát, mely tengerré szélesíti ki a Dont és amelynek vízenergiája a Fekete-tenger északi partvidékének ipartelepeit és mezőgazdaságait látja majd el villamos árammal.

Az öntözőcsatorna-rendszer elkészültével a rosztovi és a sztálingrádi területeken gyökeresen megváltozik a mezőgaz-

daság jellege: több mint 5 millió holdnyi, eddig félig puszta, aszályos föld válik dúsantermő vidékké.

Cimljanszk építői elkészítették az 500 m-es vízátbocsátó betongátat, az erőmű betonrészeit és az új mederrészt — szárazon. Ekkor a régi medret elzárták és a folyót az új mederbe terelték. Az új meder Cimljanszknál kikanyarodik a Donból, áthalad a vízáteresztő betongát alatt és valamivel távolabb visszakanyarodik a régi mederbe. Erre az új mederrészre azért volt szükség, hogy a régi meder cimljanszki szakaszát víztelenítsék és itt is elkezdjék építeni a gátat. Amíg itt száraz lábbal dolgoznak, addig a Don szabadon folyik tovább az új mederben. Ennek a feladatnak a megoldásával befejező szakaszába lépett a cimljanszki építkezés. Azzal, hogy a régi meder területén is megkezdhetik a gát építését, lehetővé válik, hogy elkészítsék az egész 13 km hosszú gátat. Ez a gát a világ egyik legnagyobb duzzasztóműve lesz.

Jövő tavaszon, amikor északon, a hegyekben megindul az olvadás, a gát már készen várja a tavaszi vizeket és elzárja útjukat. Az óriási gát mögött felgyülemelő víz pedig betölti az előre elkészített medret: létrejön a „cimljanszki tenger”. Ezzel egyidőben meg lehet nyitni az addigra elké-

2. kép. Elkészült a cimljanszki erőmű vásoáza

szülő Volga—Don csatornát, amely északon torkollik a tengerre szélesült Donba.

3. kép. A Don térképe a természetátalakító munka befejezése után

A sztálini természetátalakítás új tengereket, új csatornákat rajzol a Szovejtunió térképére és ha kell, hegyeket távolít el az életet hozó víztömegek útjából.

2. A természetátalakítás nagy művei a Dnyeper folyón.

Ukrajna nagy folyóján, a Dnyeperen épült a Lenin által kezdeményezett nagy villamosítási terv első óriási vízerőműve: a *Dnyeprogesz*, amely döntő módon hozzájárult a szocialista ipar megteremtéséhez a Szovjetunió délnyugati területein. Most, a kommunizmus nagy építkezéseiben is fontos szerep jut a Dnyepernek.

Ukrajna déli részének és a Krím félsziget északi vidékének fekete földje csak gyenge termést adott mostanáig, mert éghajlata száraz és itt is sok kárt okozott az aszály. A sztálini természetátalakítási terv nemcsak erdősávokkal, hanem öntözéssel is megváltoztatja ezt a területet. Az a völgyzáró gát, amely a Dnyeperen *Kahovkándi* épül, akkora víztárolót hoz létre, amely kétszer nagyobb lesz, mint a Balaton. Ez a víztároló táplálja azt az 550 kilométer hosszú,

többágú főcsatornát, amely Dél-Ukrajnát és a Krim-félsziget északi részét látja el öntözővízzel. Még egy víztároló épül, *Melitopolnál*, amelyik a Dnyeprogesz-erőmű vízfeleslegeivel táplálkozik és szintén hozzájárul a Fekete-tenger aszályos partvidékének átalakításához. A főcsatornából kiinduló mellékcsatornák hossza meghaladja a 300 kilométert. Az öntözőrendszer 3,2 millió hektár területen teszi lehetővé az öntözéses gazdálkodást szántóföldeken és legelőkön. A vidék éghajlatának megfelelően elsősorban gyapotültetvényeket és búzaföldeket lát majd el nedvességgel az új csatornahálózat. Az öntözött terület a sztálini természetátalakításnak ezen a szakaszán akkora, mint Magyarország egész megművelt területének a fele. Ezt az öntözési rendszert az teszi különösen érdekessé számunkra, hogy a Dnyeper folyóból kiinduló csatornák víze igen sok helyen — az egész területnek körülbelül egyharmad részén — olyan földeket is ellát nedvességgel, amelyek magasabban fekszenek a víz színénél. Itt tehát nem elegendő a víz földekre való eljuttatásához a csatornák természetes esése. Szivattyútelepek óriási gépi berendezései nyomják fel az öntözővizet a délukrajnai és krími gazdaságok termőföldjére.

A sokoldalú természetátalakításnak az a legfőbb előnye, hogy egyszerre több feladatot is megold. A szivattyúk működtetéséhez villamos energiára van szükség. A Dnyeper gátjain, Kahovkánál és Melitopolnál épülő két nagy víz-erőmű nemcsak a szivattyútelepeket táplálja elektromos árammal, hanem bőségesen ellátja villamossággal a hatalmas terület mezőgazdaságát is. A délukrajnai és krími kolhozokban, új gépállomások létesülnek, amelyek villamos traktorokkal, cséplőgépekkel, kombájnokkal és burgonyaszedőgépekkel végzik el a legfontosabb mezőgazdasági munkákat. Nemcsak a termőföldeken, hanem az állattenyésztő telepeken is segítségére siet az embernek a villamosítás, a fejést, a köpülést, a juhok nyírását, a takarmány feldolgozását szintén villamos gépek végzik.

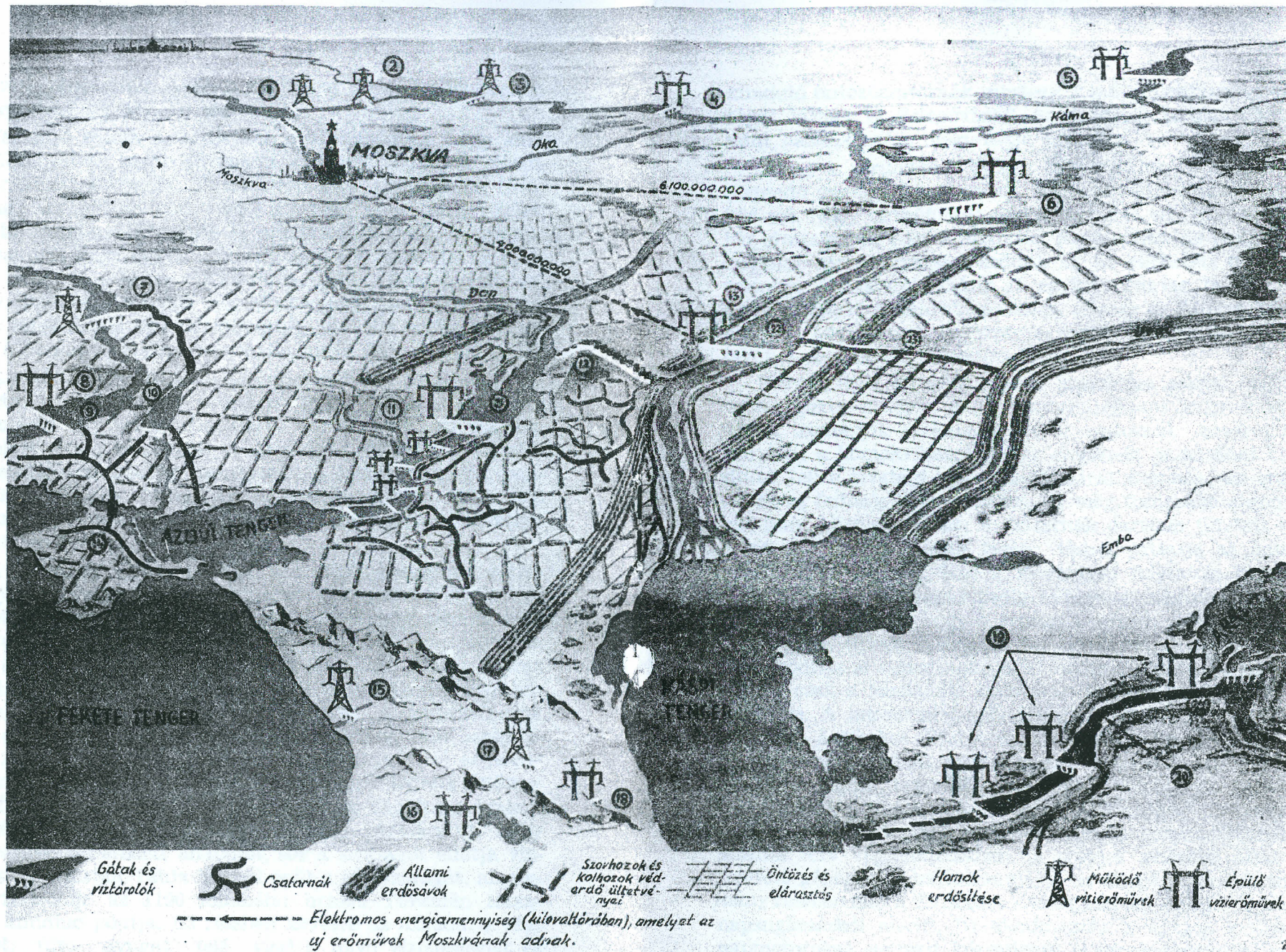
Ukrajna már eddig is egyik legfontosabb ipari területe volt a Szovjetuniónak. Jelentősége most még nagyobb lesz. A Dnyeper erőművei annyi villanyáramot szolgáltatnak

majd, hogy új gyárak és bányák egész sorát látják el hajtóenergiával és ez nem a távoli jövő lehetősége, Már 1956-ban üzembehelyezik a kahovkai vízerőművet, 1957-ben pedig befejeződik valamennyi víztároló, völgyzárógát, főcsatorna és levezető öntözőcsatorna építése. Még 1957-ben üzembehelyezik a szivattyútelepeket is! A bőséges vízellátás meggyorsítja majd az újonnan létesülő erdők fejlődését. Így kapcsolódnak egymásba a természetátalakítás különböző művei, mint egy hatalmas hajtómű fogaskerekei. Egyik nagy alkotás elősegíti a másik kibontakozását és az egész természetátalakító terv a szovjet nép fejlődését, a haladást a kommunizmus felé.

3. A Karakum-sivatag története

A Szovjetunió térképét nézve, Közép-Ázsia területén hatalmas sárga foltot figyelhetünk meg. Itt terül el a 36 millió hektár kiterjedésű Karakum-sivatag, mely hazánk területének mintegy négyszerese. A „karakum” szó az ott élő turkmén népek nyelvén fekete homokot jelent. A táj még néhány évvel ezelőtti vigasztalan képet nyújtott. Az észak és kelet felől betörő erős szelek felkapták a sivatag homokját és mint pusztító homokviharok vitték azt magukkal nagy távolságra. A fekete homok mindent beborított és állandóan veszélyeztette a szomszédos termőföldeket is. Még néhány száz évvel ezelőtt virágzó városok, folyóvízzel öntözött gazdaságok voltak Turkmeniának ezen a területén. Az ős Chorezm várainak és bástyafalainak romjai emlékeztetnek még arra, hogy itt valamikor pezsgő élet volt a félelmetes homokbuckák helyén.

A középkorban lezajlott rablóháborúk tönkretették a csatornákat. A cári rendszer azonban mit sem tett az öntözőművek helyreállításáért. A sivatag viharai fokozatosan betemették a folyókat, kiapadt az életadó víz, eliszaposodtak a folyómedrek. A csapadék ezen a vidéken nagyon ritka — néha évekig nem hull egy csepp eső sem — tehát nem volt, ami táplálja a forrásokat. A termőföldek tönkrementek, a

4. kép. A kommunizmus építkezéseinek sztálini terve: 1. Ivankovi vízierőmű. 2. Uglicsi vízierőmű. 3. Scserbakovi vízierőmű. 4. Gorkiji vízierőmű. 5. Molotovi vízierőmű. 6. Kujbisevi vízierőmű. 7. Dnyeperi vízierőmű. 8. Káhovkai vízierőmű. 9. Káhovkai víztároló. 10. Dél-Ukrajnai csatorna. 11. Csimljanszki vízierőmű. 12. Volga-Don csatorna. 13. Sztálingrádi vízierőmű. 14. Északkrími csatorna. 15. Szuhomei vízierőmű. 16. Szevani vízierőmű. 17. Hrami vízierőmű. 18. Mingecsouri vízierőmű. 19. Vízierőművek a Turkmén főcsatornán. 20. Turkmén főcsatorna. 21. Csimljanszki víztároló. 22. Sztálingrádi víztároló. 23. Sztálingrádi főcsatorna. 24. Tahia Tas.

városok kipusztultak. Akkora területen, mint Franciaország, nem egészen egymillió ember élt!

Jellemző ennek a területnek a kihaltságára, hogy amikor Közép-Ázsia vasúti fővonalát építették, amely a Káspi-tenger keleti kikötőjét, Krasznovodszkot Üzbekisztán fővárosával, Taskent-tel köti össze, a nyílegyenes nyugat-keleti vonaltól hatalmas kerülővel el kellett térni. Pedig semmiféle hegyvonulat vagy egyéb földrajzi akadály nem állt az építkezés útjában, csupán a Karakum-sivatag. Ezen a víztelen, kopár síkságon keresztül még vasútvonalat sem lehetett vezetni, ezért azt a déli határhegység mentén vezették, elkerülve a néptelen sivatag homokviharoktól felbarázdált tájait.

A cári Oroszországban a sivatagnak ezt az állandó fenyegetését, a sivataggal érintkező termőterületek fokozatos pusztulását úgy vették tudomásul, mint természeti csapást, ami ellen nincs védekezés! A szocialista tudomány, a sztálini természetátalakítás szembeáll a természettel és nemcsak megállítja a sivatag terjeszkedését, hanem céltudatos munkával visszahódítja tőle a kultúra számára a lakatlan területeket is.

A Szovjetunió nagy délkeleti határhegységének vízválasztójában, a Pamír-fennsíkon ered Közép-Ázsia egyik legnagyobb folyója, az Amudarja. Ez a folyó még néhány száz évvel ezelőtt a hegyekből kiérve, nyugati irányban folytatta útját és a Káspi-tengerbe ömlött. A Karakum-sivatag száraz éghajlata folytán azonban a folyónak ez a szakasza nem kapott elegendő vizet, medre eliszaposodott. A homokviharok itt is elvégezték pusztító munkájukat; fokozatosan betemeték a folyómedret. Az Amudarja irányt változtatott és jelenleg északi irányban, az Aral-tó felé hömpölyögteti víztömegeit. Így maradt egyetlen folyó nélkül a Karakum-sivatag. A sztálini természetátalakítás itt arra vállalkozott, hogy helyreállítja az eredeti állapotot, sőt a sivatagot ellátja vízzel. Az Amudarján Tahia Tasnál épül a völgyzárógát, amelynek víztárolója az 1100 kilométer hosszú Turkmén főcsatorna kiinduló pontja. Ez részben követve az Amudarja régi medrét, újra nyugat felé viszi a folyó vízfeleslegeit és Krasznovodszknál a Káspi-tengerbe ömlik. A főcsatornából

kiinduló öntözőcsatornák mintegy 7 millió hektárnyi pusztaságot látnak el öntözővízzel. Az öntözött terület nagyobb, mint hazánk egész megművelt földje!

Ezen a területen trópusi hőmérséklet uralkodik az esztendő legnagyobb részében. Itt nem csupán arról van tehát szó, hogy termőföldré és dús legelővé változtatunk kietlen sivatagokat, hanem arról is, hogy abban az esetben, ha elegendő vízmennyiséget tudunk az itt elültetett növényzet számára biztosítani, akkor az egykori sivatag helyén rövidesen délszaki növények, narancs, citrom és datolya fog tenyészni. Így változtatja virágos kertté a lakhatatlan sivatagot a sztálini természetátalakítás!

Persze, itt a kitzűzött feladat megoldása sokkal nagyobb nehézségekbe ütközik, mint a kommunizmus nagy építkezéseinek bármelyik szakaszán. Az új csatornák medrét meg kell óvni a homokviharoctól. Az elültetett palántákat biztosítani kell a sivatagi szél pusztításaival szemben. Az erdősítés és az öntözés kettős hatása itt még fontosabb szerephez jut, mint bárhol másutt: a csatornák partjain ültetett bokrokat és fákat kezdettől fogva vízhez juttatja az öntözőrendszer, megerősíti őket a sivataggal folytatott harcban. A felcseperedő növényzet pedig felfogja a száguldó homokot és megakadályozza, hogy a csatorna medrét betemesse a sivatag pora. Szívós küzdelem ez, amely szinte méterről-méterre hódítja el a sivatagtól a termőföldet! Ebben a harcban megint csak a szocialista tudomány siet a szovjet ember segítségére. A micsurini iskola kiváló folytatója, Liszenko fedezte fel a fészkes ültetés módszerének rengeteg előnyét. Olyan növényfajtákat ültet egy-egy csoportba, amelyek kölcsönösen segítik egymást a sivataggal folytatott harcban. De nemcsak az agrobiológia természetátalakító módszerei, hanem a többi természettudományok is közreműködnek a sztálini terv végrehajtásában. A szovjet technika által teremtetett gépóriások hajtóenergiáját az élenjáró szovjet tudomány részben már a Karakum-sivatagban, oly bőségesen áradó napsugárzásból meríti. Itt alkalmazzák a világon először a napmotorokat egyrészt közvetlenül is gépek hajtására, másrészt pedig villamos energia termelésére. Megint csak azt lát-

juk, hogyan fog össze a szocialista tudomány minden ága a természettel folytatott küzdelemben és hogyan állítja az ember szolgálatába a természet erőit!

Az Aral-tó ma még 80 méterrel magasabb, mint a Káspi-tenger szintje. A hőség és a szárazság következtében nagyobb a párolgás okozta vízvesztés, mint a Káspi-tengerbe ömlő folyók, az Ural és a Volga vízhozama. Ennek következtében a Káspi-tenger víztükre évszázadok óta állandóan apad. Az utolsó száz évben a Káspi-tó vízszintje olyan gyorsan csökkent, hogy vízfelülete 12 000 négyzetkilométerrel lett kisebb. Ez a rohamos apadás már-már veszélyeztette volna a halászatot és a parti hajózást! A sztálini természetátalakítás ezt a veszedelmes jelenséget sem tekinti „természeti csapás”-nak, hanem itt is beavatkozik! Az Amudarján épülő hatalmas vízmű elvonja a vízfelesleget az amúgy is jóval magasabb vízszintű Aral-tótól, amely fokozatosan több mint 10 métert fog apadni. Ezek az új víztömegek megállítják a Káspi-tenger szintjének csökkenését, A nagy Volga-terv is döntően hozzájárul a Káspi-tenger vízhozamának növeléséhez, nem is szólva a hosszabbejárátú nyugat-szibériai nagy természetátalakító tervről, amely újabb víztömegeket vezet majd a Káspi-tóba!

1957-ben már az Amudarja víztömegei látják el öntözővízzel a Karakum-sivatag déli területeit. Addigra nemcsak a hatalmas csatornarendszer készül el teljesen, hanem megkezd működését a Tahia Tas-nál épülő vízerőmű is, amely villamos energiát szolgáltat a létesülő új mezőgazdaságoknak és ipartelepeknek. Így teremt új életet, szocialista kultúrát a sivatagban a sztálini természetátalakítás!

4. Észak-Szibéria nagy folyói vizet adnak az esőtlen sivatagnak.

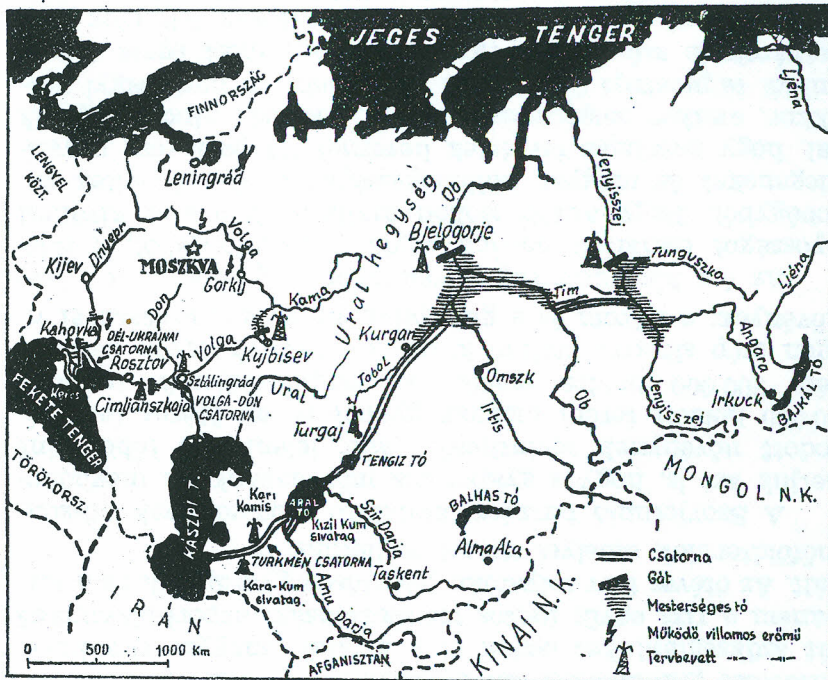
Ha tüzetesebben megvizsgáljuk az Ural hegységtől keletre elterülő vidék térképét, érdekes jelenség tűnik a szemünkbe. Hatalmas területet látunk, amelynek északi része, a Jeges-tenger partvidéke bővelkedik a folyókban. Hogy csak a két legnagyobbat említsük, itt ömlik a Jeges-tengerbe az

Ob és a Jenyiszej. Mindegyik jóval több vizet hord a medrénben, mint a mi Dunánk! Bóvízű mellékfolyóik: az Irtisz, a Tobol és a három Tunguszka óriási területről gyűjtik össze a vizet, hogy ezt az Északi Jeges-tengerbe szállítsák. Ugyanakkor pedig a nyugat-szibériai terület déli része: a Turáni Alföld és a Karakum-sivatag hatalmas kiterjedésű tájai teljesen nélkülözik a vizet. Itt terülnek el a Szovjetunió legnagyobb sivatagi és félsivatagi vidékei.

A folyóvizek egyenlőtlen elosztásán akar és tud is segíteni a sztálini természetátalakítás. Az Ob, a Jenyiszej és mellékfolyóik vízfeleslegeit hatalmas csatornarendszer fogja dél felé irányítani. A Jenyiszej folyón a Köves Tunguszka, az Obon pedig az Irtisz torkolatánál épül egy-egy völgyzárógát. Az utóbbi Bjelogorje város közelében akkora víztömeget duzzaszt fel, hogy az Ob, az Irtisz és a Tobol elönti az itt elterülő mocsaras lapályt. Olyan nagy víztároló medence jön itt létre, mint Magyarország és Románia területe együtvéve. Ez a víztároló már valóságos beltenger: a Káspi-tó után a világ legnagyobb tava lesz ez a mesterséges vízgyűjtő. Mélyen lenyúlik dél felé, megközelíti az Uraltól keletre elterülő vízválasztót, a Turgaj-hegységet. A Jenyiszej folyón épülő víztároló medencét a bjelogorjei tengerrel kelet-nyugati irányú csatorna köti majd össze és a vízgyűjtőből a nagymennyiségű vizet 4000 kilométer hosszú észak-déli irányú csatornán vezetik a sivatagos déli részekre, egészen az Aral-tó északi csúcsáig. A csatornarendszert egy harmadik főcsatorna zárja le, amely az Aral-tavat a Káspi-tengerrel köti össze.

Ennek az öntözőrendszernek a megépítése jóval noszszabb időt vesz igénybe, mint az eddig ismertett hatalmas természetátalakító műveké. Hiszen csupán a bjelogorjei nagy tárolónak vízzel való megtöltéséhez is hosszú évekre van szükség! A nagy tavat az Aral-tóval összekötő hosszú csatorna keresztülszeli a vízválasztó hegységet. Itt, a Turgajkapu sziklatömegeinek eltávolításánál alkalmazták az élenjáró szocialista technikusok elsősorban az atomenergiát. Mialatt az amerikai imperialisták atombombák gyártására, a rombolás és pusztítás céljaira igyekeznek felhasználni a mo-

dern technikának egyik legnagyobb felfedezését, addig a szovjet tudomány megtalálta a módját annak, hogy az atom-energiát a szocialista építés szolgálatába állítsa!

5. kép. Az Ob és Jenyiszej vízműveinek terve

Az a csatorna, amely a Jenyiszejt az Obbal köti össze, szintén vízváltató hegyen halad keresztül. A szovjet tudósok nagyszerű munkája azonban ezt a természeti akadályt is leküzdöi.

Ha ez a nagy mű elkészül, Észak vizei öntözik majd a Turáni Alföld félsivatagi tájait, a Karakum-sivatag északi területét és itt is termőföldre változtatják a sivatag pusztaságát.

Az újonnan öntözött és vízzel ellátott földek — mintegy 100 millió hold — csodálatosan gazdag termést fognak hozni. Az óriási duzzasztóknál épülő erőművek egész iparvidékeket látnak majd el energiával. Lehetőség nyílik arra, hogy Szi-

béria kimeríthetetlen ásványi kincseit az eddiginél is sokkal nagyobb mértékben aknázhassák ki. E természetátalakító munka nyomán enyhül Szibéria jelentős részén a zord éghajlat: a víztömeg hatására az örök fagy határa északkeletre húzódik majd, a délen elpárolgó tömördek víz eső alakjában lecsapódik Közép-Ázsia és az Altáj felett. A terv megvalósulása az ember nagy győzelme lesz a természet felett.

Ez a csatornarendszer másodpercenként 10 000 köbméter vizet szállít majd a pusztaságon keresztül a Káspi-tengerbe, Ez a víztömeg akkora, amennyit a Duna Budapestnél csak akkor visz a medrében, ha áradás idején előnti mind a két rakpartot! A sokoldalú természetátalakítás tehát ugyanakkor, amikor az esőtlen, lakatlan pusztaságot öntözéses gazdasággá változtatja, megoldja a Káspi-tenger apadásának nagy problémáját is.

Az Obon és a Jenyiszejen létesülő vízlépcsők és összekötő csatornák hatalmas vízenergiák kihasználását teszik lehetővé. Nagyon sok nagyteljesítményű vízerőmű látja majd el villamos energiával Nyugat-Szibéria újonnan létesülő ipartelepeit. A villamosság, amely a nyugatszibériai nagy folyók vízenergiájából termelhető, lehetővé teszi ennek a természeti kincsekben gazdag vidéknek teljes feltárását. A Szovjetunióknak itt hatalmas szén- és olajtartalékai vannak, nem is szólva a többi bányakincsekről. A szocialista természetátalakítás tervszerűen és céltudatosan gazdálkodik ezekkel a még kihasználatlan erőforrásokkal. Ugyanakkor, amikor az imperialista államok áltudósai megint előszedik azokat az ócska tanításokat, hogy a föld túlnépesedett és „nem képes eltartani az elszaporodott emberiséget”, a szovjet tudomány bebizonyítja, hogy a szocialista társadalom tervszerű gazdálkodással újabb milliós tömegeket lát el olyan mennyiségű javakkal, amilyenről a tőkés rendszerben álmodni sem lehetett!

Az imperialistáknak szükségük van ezekre az ostoba mesékre, hogy a félrevezetett emberekkel elhitessék a háború elkerülhetetlenségét! A béketábor hatalmas természetátalakító művei azonban bebizonyítják az egész világ előtt, hogy

a szocialista társadalom nem ismer „túlnépesedést”! A természet erőinek az ember szolgálatába való állítása egyre fokozódó jólétet biztosít minden dolgozónak és nincs szüksége sem pusztító háborúkra, sem az imperialisták által hirdett „születési korlátozásokra”. A föld egyre nagyobb bőségben lát el minden embert és az a csőd, amit az imperialisták most már nyíltan bevallanak, nem a természeti kincsek csődje, hanem a tőkés rendszeré!

Ötéves tervünk nagy természetátalakító művei

A Szovjetunió példája nyomán a mi szocializmust építő népi demokráciánk is átalakítja a természetet. Az úri Magyarország félféudális rendszere évszázadokon keresztül rablógazdálkodást folytatott természeti kincseinkkel. Nyakló nélkül irtották az erdőket, csonkig kipusztították a legelők növényzetét, kirabolták a termőföldeket csak úgy, mint a bányákat és olajkutakat! A szocialista tervgazdálkodás feladata most, hogy ne csak helyreállítsa mindazt, amit a tőkés rendszer kapzsisága tönkretett, hanem a természet erőinek felhasználásával elősegítse, meggyorsítsa építő munkánkat.

A magyar Alföld hatalmas területei váltak aszályos pusztasággá az erdőirtások következtében. A Hortobágy, Nyírség és Viharsarok a legszemléltetőbb példái a rablógazdálkodás esztelenségének. Még a budai hegyek kipusztult erdői is a tőkés gazdálkodás tervszerűtlenségét mutatják!

A sztálini természetátalakítás nagyszerű példamutatása lehetővé teszi a mi számunkra is, hogy a Szovjetunióban elért eredmények helyes alkalmazásával néhány esztendő alatt tegyük jóvá sok évtized pusztításait.

Az ötéves tervben ötszázezer holdon létesítünk új erdőket. Legaszályosabb területeinken szélvédő erdősávokat, folyóparti védőerdőket és mezővédő erdősávokat létesítünk. Népköztársaságunk minisztertanácsának a fásításról szóló rendelete meghatározza a legközelebbi célkitűzéseket. Ezek megvalósításához fog most hozzá dolgozó parasztságunk. A

Duna—Tisza közti „átokcsatorna” helytelen ármentesítő rendszere által előidézett szikesedést is a Szovjetuniótól tanult módszerekkel szüntetjük meg. Több mint százezer holdnyi szikes terület válik az ötéves terv természetátalakítása nyomán termőföldre! A füves vetésforgó, a talajművelés új szocialista módszereinek alkalmazása fokozza földjeink termékenységét. Az új agronómiai módszerek megsokszorozzák a magyar föld termőerejét.

A Micsurin és Lizenko által kitenyészített új növényfajták is hozzájárulnak ahhoz, hogy mezőgazdaságunkat új alapokra helyezzük. Még néhány évvel ezelőtt is jelentős mennyiségű rizst kellett behoznunk külföldről, hogy szükségletünket fedezni tudjuk. A micsurini vetőmagvak és az öntözéses gazdálkodás alkalmazásával ma már nemcsak saját szükségletünket látják el a kitűnő magyar rizsföldek, hanem a rizs egyik fontos mezőgazdasági export-cikkünké vált. Az ötéves terv folyamán jelentősen gyarapodik az a termőföldterület, amelyet rizssel vethetünk be.

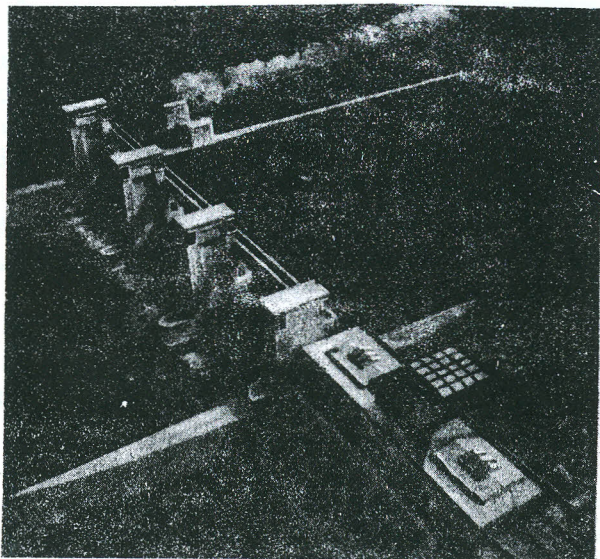
A Szovjetunió természetátalakító módszereinek köszönhetjük azt is, hogy a gyapot ma már hazánkban meghonosodott növénynek tekinthető. Már jelenleg is több mint 50 000 holdon terem magyar gyapot és az ötéves terv végére 200 000 holdra emelkedik gyapotföldjeink területe. Igen szép sikerrel biztató kísérletek folynak egyéb délszaki növények: a citrom és a gumipitypang meghonosításával is.

Az úri Magyarországon valóságos idegenforgalmi látványosságot csináltak hazánk egyik szegényfoltjából, a Hortobágyból. Nagy autóbuszokon szállították oda a kíváncsi idegeneket és magyar különlegességként büszkélkedtek azaz, hogy hatalmas területek hevernek itt parlagon, ugyanakkor, amikor szegényparasztjaink, falusi nincstelenjeink milliói talpalatnyi föld nélkül tengődtek. A hortobágyi műbetyárok és műcsikósok egykori tanyáin most egyik legnagyobb állami gazdaságunk virul. Fokozatosan feltörjük és a magyar népgazdaság szolgálatába állítjuk a Hortobágy pusztaságának 60 000 holdját. Itt megint a sokoldalú sztálini természetátalakítás tapasztalatai sietnek segítségünkre. A Tisza felső folyásán, Tiszalöknél hatalmas vízmű épül. En-

nek egyik legfontosabb eredménye lesz a Tiszát a Berettyóval összekötő 100 kilométer hosszú hajózható öntözőcsatorna, amely keresztülzeli a Hortobágyot. Öntözéses gazdaságok létesülnek itt is, meg a Nyírségben is, amelynek dohányföldjeit már most is felvirágoztatták az itt létesült mezővédő erdősávok. A tiszalöki völgyzárógát hajózhatóvá teszi a Tisza és a Bodrog fontos szakaszait és villamosenergiával látja el az itt létesülő új gépállomásokat, szivattyútelepeket és iparműveket.

A Felső-Tiszán épülő vízlépcsők egyszersmindenkorra megszüntetik az árvízveszélyt. A múltban a Tisza tavaszi és őszi áradásaival tengerré változtatta egész járások területét, temérdek kárt okozva az alföldi szegényparasztoknak. A folyó hömpölygő vizének energiája kihasználatlan maradt, sőt rombolt, pusztított. A szocialista természetátalakítás a tiszalöki vízmű létrehozásával az új magyar mezőgazdaság és a szocialista ipar szolgálatába állítja ezeket az energiákat.

Magyarország villamos energiájának jelentős részét úgynevezett hőerőművekben állítjuk elő. Ezek olyan villamos-

6. kép. Ilyen lesz a Tiszalöki erőmű

művek, amelyekben szénnel, olajjal vagy földgázzal fűtött kazánok gőzt fejlesztenek és gőzturbinák hozzák működésbe az áramfejlesztő gépeket. Az a hatalmas iparfejlesztés, mely az ötéves terv során megsokszorozza ipari termelésünket, csak úgy valósítható meg, ha az újonnan létesülő gyárakat, bányákat és gépállomásokat kellő mennyiségű villamos energiával tudjuk ellátni. Ezért van szükség hatalmas új hőerőművek létesítésére. A szocialista tervgazdálkodás oda telepíti ezeket az energiaszolgáltató telepeket, ahol közvetlen közelben van a kazánok fűtésére szolgáló szén. Így létesült már a hároméves tervben a mátrai barnaszén kihasználására a mátravidéki erőmű, így épül az ötéves tervben a várpalotai lignit kiaknázására az inotai erőmű és a borsodi szénvidék középpontjában, Kazincbarcikán a nagy borsodi erőmű! Ezeknek a modern erőműveknek egyik fontos előnye az is, hogy különleges rostélyokon olyan alacsony fűtőértékű szenet is felhasználnak, amelyet egyébként sem az iparban, sem a háztartásokban nem tudnánk értékesíteni. A nagy távolságokra könnyen szállítható villamos energia táplálja ötéves tervünk legnagyobb alkotásait: a sztálinvárosi vasművet, amely egymaga annyi acélt termel majd, mint eddigi kohóink együttvéve, a budapesti földalatti gyorsvasutat és a borsodi nagy műtrágyagyárat. Ezek a hatalmas alkotások is a béke művei, melyek hazánkat erős bástyává teszik a béke frontján!

Új mezőgazdaságunknak rengeteg traktorra, kombájnrá, vetőgépre, burgonyaszedőgépre van szüksége. A Szovjetuniótól tanult új munkamódszerekkel fokozatosan gépesítjük mezőgazdaságunkat, hogy szocialista iparunk mellé a termelés megsokszorozásával felsorakozhasson szocialista mezőgazdaságunk is. Mindezt az ötéves tervben épülő új gépgyárak, gépállomások teszik lehetővé. Az életszínvonal állandó emelése érdekében növelnünk kell a könnyűipar termelékenységét. Ruhaneműkben és egyéb fogyasztási cikkekben csak így tudjuk kielégíteni a fokozódó igényeket. Ezért a nehézipar mellett céltudatosan fejlesztjük textil- és bőriparunkat, konzerviparunkat is.

Magyarország egyik legfontosabb természeti kincse a bauxit, az alumínium nyersanyaga. A régi rendszerben azért nem tudták ezt a nagyszerű természeti kincsünket kellőképpen kiaknázni, mert hiányzott az alumíniumgyártáshoz szükséges olcsó villamos energia. Évtizedeken keresztül külföldre szállítottuk a bauxitot, hogy ott alumíniummá dolgozzák fel, s nekünk drága pénzért kellett a kész árut megvásárolni. Az ötéves terv új erőtelepei lehetővé teszik az alumíniumipar nagyarányú fejlesztését is. Ajkán, Inotán és Székesfehérváron új alumíniumgyárak létesülnek, Almásfüzitőn pedig timföldgyár épül, amely az alumíniumgyártás számára dolgozza fel a bauxitot.

Még élénken él emlékezetünkben az a nagyszabású bűnper, amely felderítette, hogy az amerikai imperialisták hogyan rabolták ki a háború alatt olaj- és földgázforrásainkat a német hadigépezet számára és hogyan szabotálták a felszabadulás után ezeknek a fontos nyersanyagoknak a termelését. Ma már ásványolajunk és földgázunk is a szocialista tervgazdálkodás elvei szerint kerül felhasználásra és most épülő olajfinomítóink nemsokára el tudják látni hazai termeléssel benzin-, petróleum- és kenőolajszükségletünket!

Mind ezt a Szovjetuniótól kapott felmérhetetlen segítségnek köszönhetjük. A budapesti gyorsvasút építésénél szovjet mérnökök adták át tapasztalataikat a mi technikusainknak, a Szovjetunióból hozzánk látogató parasztküldöttségek és a mi kiutazó szakembereink tapasztalatcseréje termékenyíti meg a szó szoros értelmében mezőgazdaságunkat!

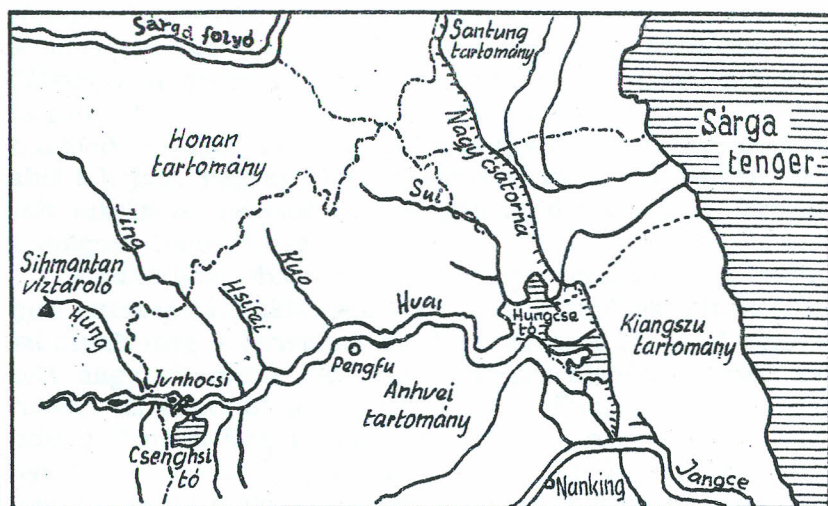
A szocialista természetátalakítás nagyszerű eredményeit ma már mindennapi életünkben is egyre inkább érezzük!

Természetátalakítás a többi szocializmust építő államokban

Ma már elmondhatjuk, hogy a Sárga-tengertől a Német Demokratikus Köztársaság nyugati határáig, az Északi Jeges-tengertől a Balkán-hegységig mindenütt a szocialista

építőmunka szolgálatába állítják a természet erőit. Kínában hatalmas vízművek épülnek azokon a nagy folyókon, amelyek a régi rendszerben évenként visszatérő áradásaikkal semmivé tették a termést.

Nem teljes történelmi adatok szerint több mint kétezer év alatt a Huai folyó 979 nagyobb árvizet okozott. 1950-ben pl. 5 300 000 kat. hold földet öntött el az áradás. A népi kormány merész terve — helyrehozni a természet mostohaságát, a reakciós rendszerek mulasztásait és pusztításait — már részben megvalósult. Az árvizek megakadályozását már elér-

7. kép. A Huai folyó és környéke

ték. Parasztok milliói nyolc és fél hónap alatt megerősített betongátaakat emeltek, zsilipeket létesítettek, vízgyűjtőtartályokat és csatornákat építettek. A Huai és mellékfolyói mentén nagy gátrendszert létesítettek, illetve javítottak ki és 770 kilométer hosszú folyómedret tisztítottak meg az iszaptól. Hozzávetőlegesen 200 millió köbméter földmunkát végeztek el.

Elkészült a Sihmanton víztároló, s a felső folyás mentén további 16 vízgyűjtőt építenek.

Mao Ce Tung jelszavára, hogy a Huai-folyót meg kell fékezni, a folyóval vívott csata első szakasza győzelmesen véget ért. Nincs már messze az az idő, amikor a nemrég még gyilkos árvizekkel pusztító Huai szolgálatkész és hasznos folyóvá szelődül.

Az egykori éhségterületeken most szocialista építőmunka folyik. Nagy ipartelepek, vízerőművek, az új mezőgazdaság virágzó állomásai létesülnek azon a földön, ahol évszázadokon keresztül kettős kizsákmányolás alatt szenvedett a kínai nép. Itt már végetért a gyarmatosítók uralma és a fel szabadult tömegek megmutatták elnyomóiknak, mire képes az a nép, amely a saját szabadságáért, függetlenségéért, hazájáért harcol!

Lengyelországban munkások tizezrei dolgoznak sokszáz kilométeres erdősávok telepítésén, amelyek a szocialista természetátalakítás módszereivel alkotják újjá az ország mezőgazdaságát. Új csatornák, vízerőművek egész sora születik a hatéves tervben.

Csehszlovákia virágzó ipara is a szocialista építőmunka szolgálatába állt. Szlovákia elmaradt mezőgazdaságát ellátja a legkorszerűbb gépekkel. Új vízi- és hőerőművek szolgáltatják a villamos energiát ahhoz a nagyarányú iparfejlesztéshez, amely Csehszlovákiát az élenjáró ipari országok sorába állítja. A most épülő Nova Ostrava a csehszlovák ipar leg-hatalmasabb központja lesz. A csehszlovák ipar kiváló termékei segítik elő a mi építőmunkánkat is. Egész sor nagyfontosságú villamosberendezést, szerszámgépeket és egyéb gyári berendezéseket kapunk a baráti szomszéd államtól.

Romániában gyors ütemben halad egyik legnagyobb természetátalakító művüknek: a Duna—Fekete-tengeri csatornának építése. Ez a 80 kilométer hosszú hajózható csatorna 250 kilométerrel rövidíti meg a dunai hajók útját és valamennyi népi demokrácia számára meggyorsítja az összeköttetést a Szovjetunióval. A mi számunkra is igen nagy jelentőségű, hogy a Szovjetunióból hozzánk érkező krivoj-rogi vasérc víziútja ilyen nagy szakasszal megrövidül. Az új csatorna lecsapolja a Dobrudzsa mocsarait és ezt az egykor gyéren lakott, maláriás területet megnyitja a szocialista kultúra

számára. Romániában létesült Közép-Európa legnagyobb golyóscsapágy-gyára. Az egykor oly elhanyagolt román ipar ma már el tudja látni gépekkel a felvirágzó mezőgazdaságot. Új városok nőnek ki a földből, új bányákat tár fel a szocialista tudomány. Ez a természeti kincsekben oly gazdag ország most, a szocialista tervgazdálkodás következtében tudja csak igazán ellátni dolgozóit mindazokkal a javakkal, amelyeket az évszázados bojár-elnyomás megvont tőle.

Bulgáriában is hősiesség munká folyik a természet átalakításáért. Öntözőcsatornák termővé teszik az aszályos területeket, vízerőművek látják el energiával az új ipartelepeket. Nemrég helyezték üzembe a *vidimai* és *petrovói* nagy vízerőműveket. Már 1950-ben 200 000 holdon folyt öntözőes gazdálkodás. A magasabban fekvő termőföldek vízzel való ellátásáról ötven új szivattyútelep gondoskodik és most épül huszonöt további nagy szivattyúrendszer. Olyan területeken, ahol a kopár, hegyes vidék nemrégén még legeltetésre sem volt alkalmas, nemsokára dús gabonaföldek adnak termést a dolgozó tömegeknek.

Albániában, ebben a sziklás, kopár országban is hatalmas természetátalakító munka folyik. Vízművek létesítésével szüntetik meg a természet mostohaságát. A Leninről elnevezett nagy vízerőmű 1700 méter hosszú alagúton vezeti keresztül az energiát adó víztömegeket. Épül a 42 kilométer hosszú *Pequen-Kavajai* öntözőcsatorna, amely sokezer holdnyi területet változtat termőfölddé. Olyan ipari növényeket fognak itt termelni, amelyek eddig Albániában ismeretlenek voltak. Természetesen valamennyi népi demokrácia a Szovjetunió segítségével építi ezeket a nagy békeműveket. Nemcsak tervekkel, gazdag tapasztalataival és nélkülözhetetlen tanácsaival látja el az élenjáró szovjet tudomány ezeket az országokat, hanem a hiányzó nyersanyagokkal, gépi berendezésekkel és ahol szükséges, teljes gyári felszerelésekkel is!

Nyersanyagaink jelentős részét kapjuk Lengyelországtól, Bulgáriától és Romániától. Ugyanakkor a magyar ipar termékeivel látjuk el szomszéd államainkat és a magyar mozdonyok, villamosvonalok, szerszámgépek százai hirdetik a testvéri népi demokráciák szoros együttműködését.

A szocialista természetátalakítás a békeharc szolgálatában

Az imperialista háborús uszítók azon fáradoznak, hogy egy új világháború kirobbantásával levezessék egyre elviselhetetlenebbé váló sorozatos válságaikat. A háború a kapitalisták számára újabb nyereszkesedési lehetőséget jelent. A nyugati hadianyaggyárosok arra törekszenek, hogy egy harmadik világháború vérözöne árán gyarapítsák a második világháborúban szerzett milliárdjaikat. A Béketábor népei ezalatt rendíthetetlen nyugalommal építik hatalmas béke-műveiket. A Szovjetunió vezeti a világ békeszerető népeit abban a harcban, amely a háborús úszítás, az atomzsarolás és a hidegháború egyéb aljas módszerei ellen folyik. Koreában már bebizonyították az imperialisták, hogy nem riadnak vissza a melegháború kirobbantásától sem. De abban a szándékukban, hogy a Távols-Keleten felgyújtott tüzet tovább terjesszék a világ többi államaira is, megakadályozza őket a Béketábor egyre növekvő, legyőzhetetlen ereje. Minden új búzatábla, amely a szocialista természetátalakítás során felvirul, minden új gyárkémény, amely a békés építőmunka hatalmas erejét hirdeti, egy-egy új erődítmény a béke arcvonalán. Ma már a béketábor csatasorába sorakoztak fel a szocializmust építő népek százmillióin kívül a ma még tőkés elnyomás alatt szenvedő államok dolgozó milliói, a gyarmati uralom ellen harcoló kizsákmányolt népek százmilliói is! És a szocialista tudomány nagyszerű alkotásaival a békeharc szolgálatába állítja a természet erőit, az alkotó atomenergiát, a napenergiát is! A világ békeszerető népei kezükbe vették a béke ügyét és bizton számíthatunk rá, hogy Sztálin elvtárs bölcs vezetésével gátat tudnak vetni a pusztítás és rombolás erőinek!

Felelős kiadó: A Művelt Nép Könyvkiadó igazgatója

Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-u. 10. — Felelős vezető: Radnóti Károly.

ÁRA: 1— Ft

Felelős kiadó: A Művelt Nép könyvkiadó igazgatója.

Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-u. 10. — Felelős vezető: Radnóti Károly